

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARTYNO MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

Bibliotekos pažangai 2

Kiekybinis bibliotekų partnerių tyrimas

Vykdytojai:

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Projektas Bibliotekos Pažangai 2

spinter tyrimai

2015 m. rugsėjo mėn.

Vilnius

TURINYS

I. TYRIMO METODIKA.....	3
II. TYRIMO REZULTATAI.....	6
2.1. BIBLIOTEKŲ PARTNERYSTĖ.....	6
III. APIBENDRINIMAS	14

I. TYRIMO METODIKA

Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų bendrovė „Spinter tyrimai“ 2015 metų liepos 10 – rugsėjo 10 dienomis atliko bibliotekų partnerių tyrimą.

1.1. Tyrimo tikslas

Išsiaiškinti, kaip bibliotekų partneriai vertina bibliotekų vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje, kokius bibliotekų pokyčius pastebėjo, įvertinti bibliotekų potencialą bei aptarti partnerystės naudą ir bendrų projektų lūkesčius.

1.2. Tyrimo metodas

Apklausa – standartizuotas CAWI (Computer Assisted Web Interview) interviu, naudojant standartizuotą su Užsakovu suderintą klausimyną. Respondentas el. paštu gauna pakvietimą dalyvauti apklausoje su unikalio nuoroda į elektroninę tyrimo anketą, kurią užpildo savarankiškai jam / jai patogiu metu.

1.3. Tyrimo lokacija

Visa šalies teritorija.

1.4. Tikslinė grupė

Bibliotekų partneriai.

1.5. Tyrimo imtis

Iš viso tyrimo metu buvo apklaustas 91 bibliotekos partneris.

1.6. Atranka

Tikslinė atranka.

1.7. Duomenų analizė

Duomenų analizė buvo atliekama, naudojant SPSS/PC (12.0.1 versija) programinę įrangą. Ataskaitoje pateikiami bendrieji atsakymų pasiskirstymai (procentai) ir pasiskirstymai (faktiniai skaičiai ir procentai) pagal socialines-demografines charakteristikas (žr. Priedus).

1.8. Statistinė duomenų paklaida

Atrankiniuose kiekybiniuose tyrimuose visada išlieka statistinės paklaidos tikimybė, į kurią būtina atsižvelgti interpretuojant duomenis. Pvz.: jeigu apklaustus 91 respondentą gavome, jog 76,9 proc. apklaustųjų nurodė, kad su biblioteka bendradarbiauja jau nebe pirmą kartą, tai yra 95 proc. tikimybė, kad tikroji reikšmė yra tarp 68,2 ir 85,6 proc.

Įverčio tikslumas mažėja, mažėjant analizuojamų atsakymų skaičiui. Toliau pateikiama lentelė, padedanti įvertinti statistinę paklaidą.

Statistinė duomenų paklaida:

	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.
PASISKIRSTYMAS	5	10	15	20	25	30	40	50
N	95	90	85	80	75	70	60	50
100	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10
200	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	2.2	3.0	3.6	4.1	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
600	1.7	2.4	2.9	3.2	3.5	3.7	3.9	4.0
750	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

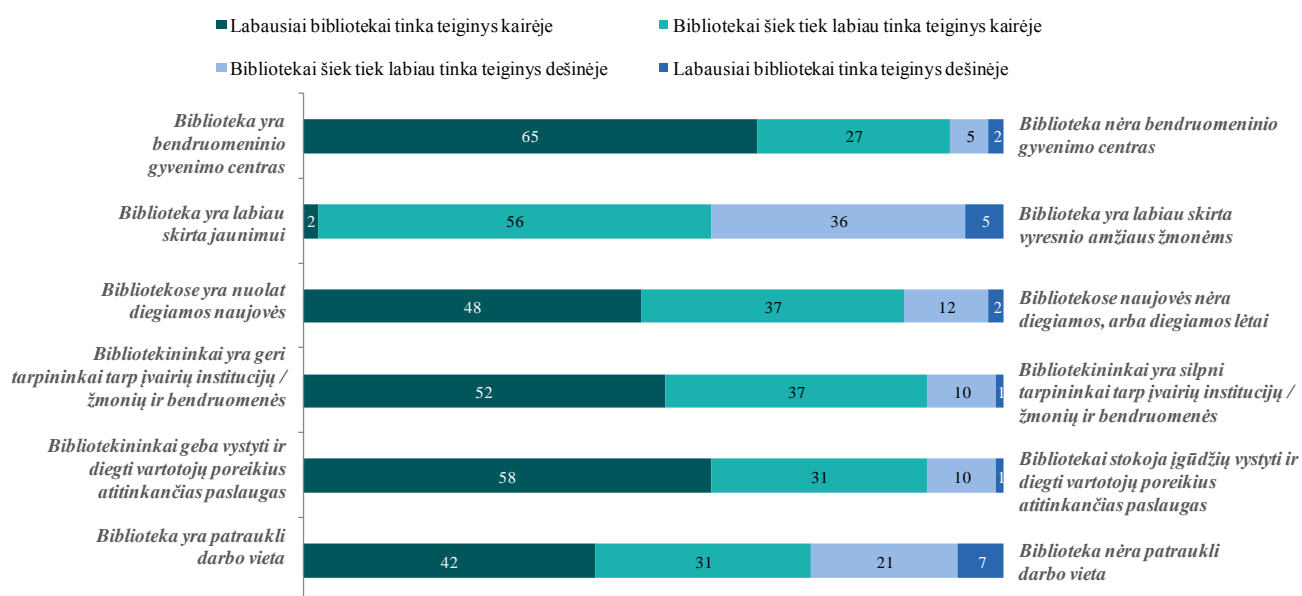
1.9. Respondentų socialinės-demografinės charakteristikos

II. TYRIMO REZULTATAI

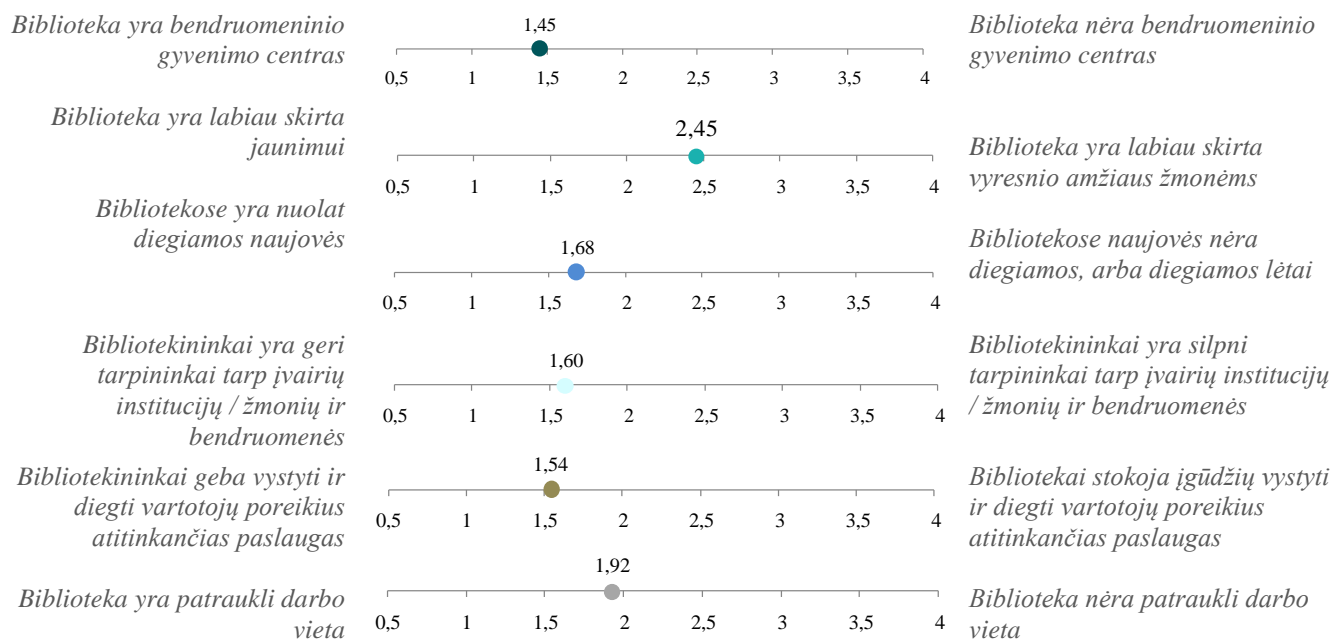
2.1. BIBLIOTEKŲ PARTNERYSTĖ

Apskritai biblioteka turi gana teigiamą įvaizdį partnerių akyse. Labiausiai sutinkama, kad biblioteka yra bendruomeninio gyvenimo centras (65 proc.). Daugiau nei pusė respondentų tvirtai sutinka, kad bibliotekininkai geba vystyti ir diegti vartotojų poreikius atitinkančias paslaugas (58 proc.). 52 proc. pritaria, kad bibliotekininkai yra geri tarpininkai tarp įvairių institucijų / žmonių ir bendruomenės. 48 proc. – bibliotekose nuolat diegiamos naujovės. 42 proc. – mano, kad biblioteka yra patraukli darbo vieta. Rečiausiai sutinkama, kad biblioteka yra skirta jaunimui – vos 2 proc. tyrimo dalyvių tarė tvirtą sutinku vertindami šį teiginį (2.1.1 pav.)

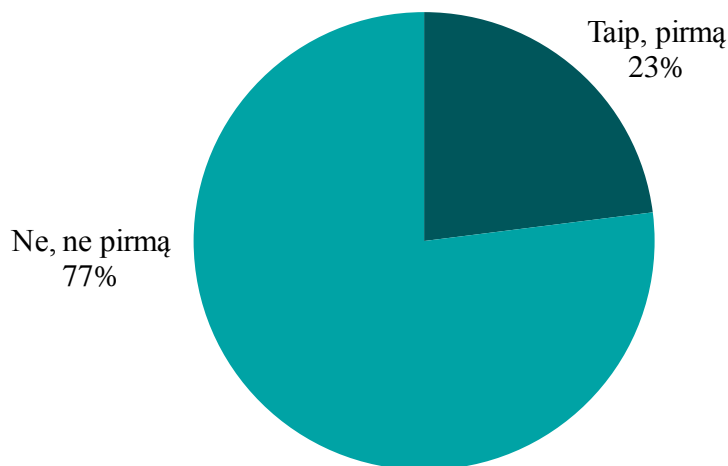
2.1.1 pav. Teiginių apie bibliotekas vertinimas (proc.; N = 91)

Toliau pateikiamas paveikslas su teiginių apie bibliotekas vertinimo vidurkiais. Paveiksle vaizdžiai atsispindi tendencija, kad biblioteka suvokiama kaip gana inovatyvi, šiuolaikiška, naudinga ir dinamiška vieta. Taip pat galima išskirti ir pagrindinę įvaizdį gadinančią detalę, t. y. nuostatą, kad biblioteka yra labiau skirta vyresnio amžiaus žmonėms (2.1.2 pav.)

2.1.2 pav. Teiginių apie bibliotekas vertinimas (vidurkiai, vertinimas skalėje nuo 1 iki 4.; N = 91)

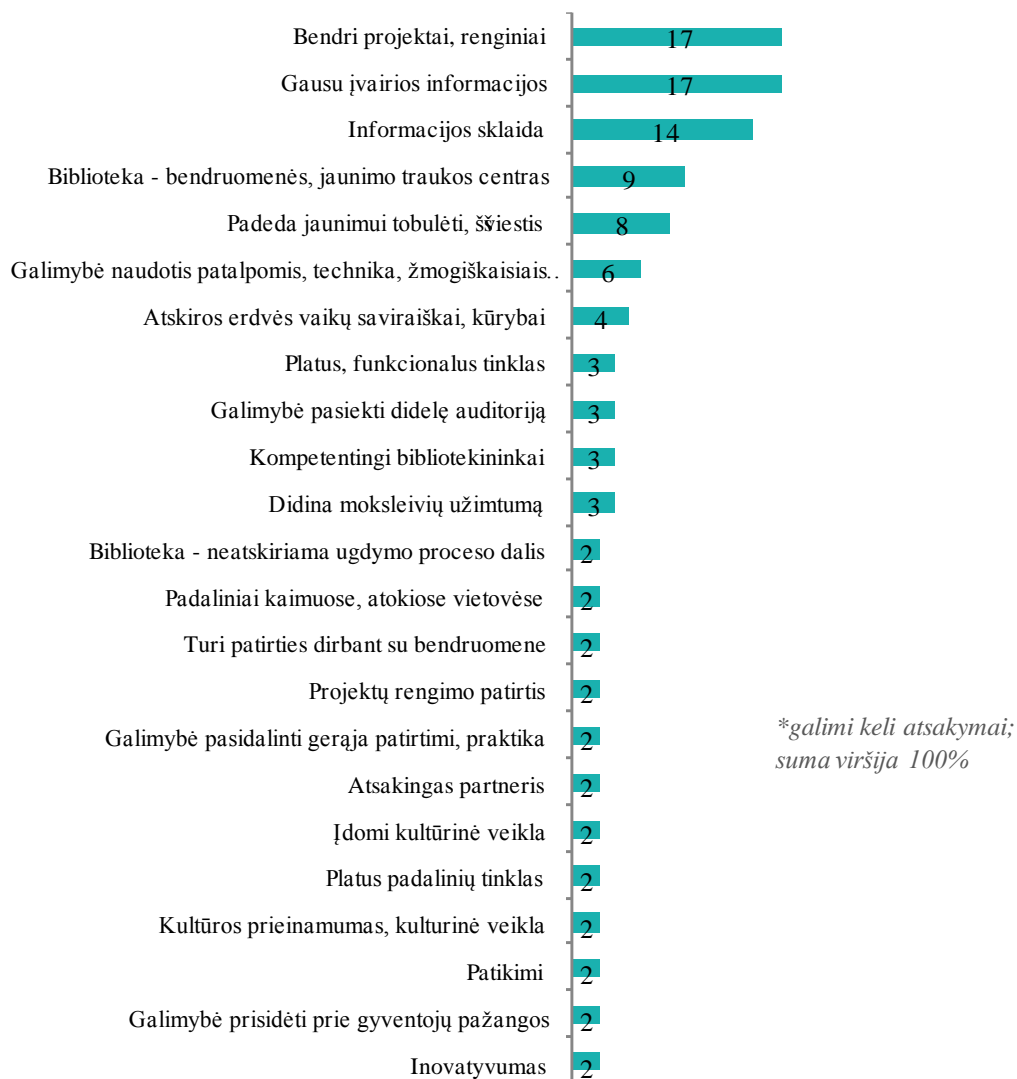
Dauguma (77 proc.) partnerių su bibliotekomis bendradarbiauja jau nebe pirmą kartą. 23 proc. paminėjo, kad bendros veiklos su biblioteka yra vykdomos pirmą sykį (2.1.3 pav.).

2.1.3 pav. Bendradarbiavimo su biblioteka patirtis (proc.; N = 91)

Dažniausiai įvardyti privalumai turėti partnerį biblioteką yra bendrai organizuojami projektai, renginiai (17 proc.), įvairios informacijos gausa (17 proc.), informacijos sklaidos galimybės (14 proc.). 9 proc. partnerių svarbu, kad jų biblioteka yra bendruomenės ir

jaunimo traukos centras. 8 proc. aktualu tai, kad biblioteka padeda jaunimui tobulėti bei šviestis (2.1.4 pav.).

2.1.4 pav. Privalumai turėti partnerį biblioteką (proc.; N = 91)

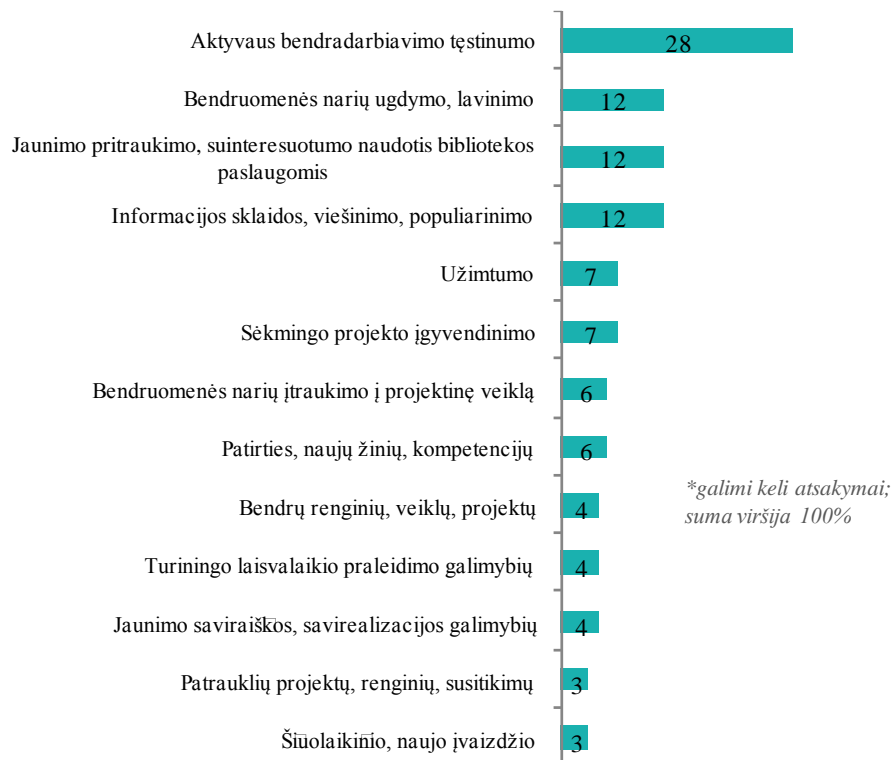
Prie organizacijos tikslų biblioteka dažniausiai prisideda bendradarbiaujant rengiant įvairius projektus, renginius, įvairias veiklas (pvz., susitikimai su rašytojais, parodos, pamokos, renginiai skirti jaunimui, būreliai senjorams ar kitiems bendruomenės nariams) (35 proc.). 18 proc. paminėjo informacijos platinimą, viešinimą, reklamą. 15 proc. – bendrus edukacinius tikslus, šviečiamąją veiklą. 9 proc. tyrimo dalyvių paminėjo galimybę pasinaudoti bibliotekos materialine baze. 8 proc. svarbus informacijos teikimas / apsikeitimas. 7 proc. partnerių nurodė bibliotekos kaip tarpininko vaidmenį tarp kūrėjo, bendruomenės bei leidėjo. Po 6 proc. teigė, kad biblioteka sudaro sąlygas pasinaudoti patalpomis ir / ar jaunimo užimtumo gerinimą, tobulėjimą (2.1.5 pav.).

2.1.5 pav. Būdai, kuriais biblioteka prisideda prie organizacijos tikslų (proc.; N = 91)

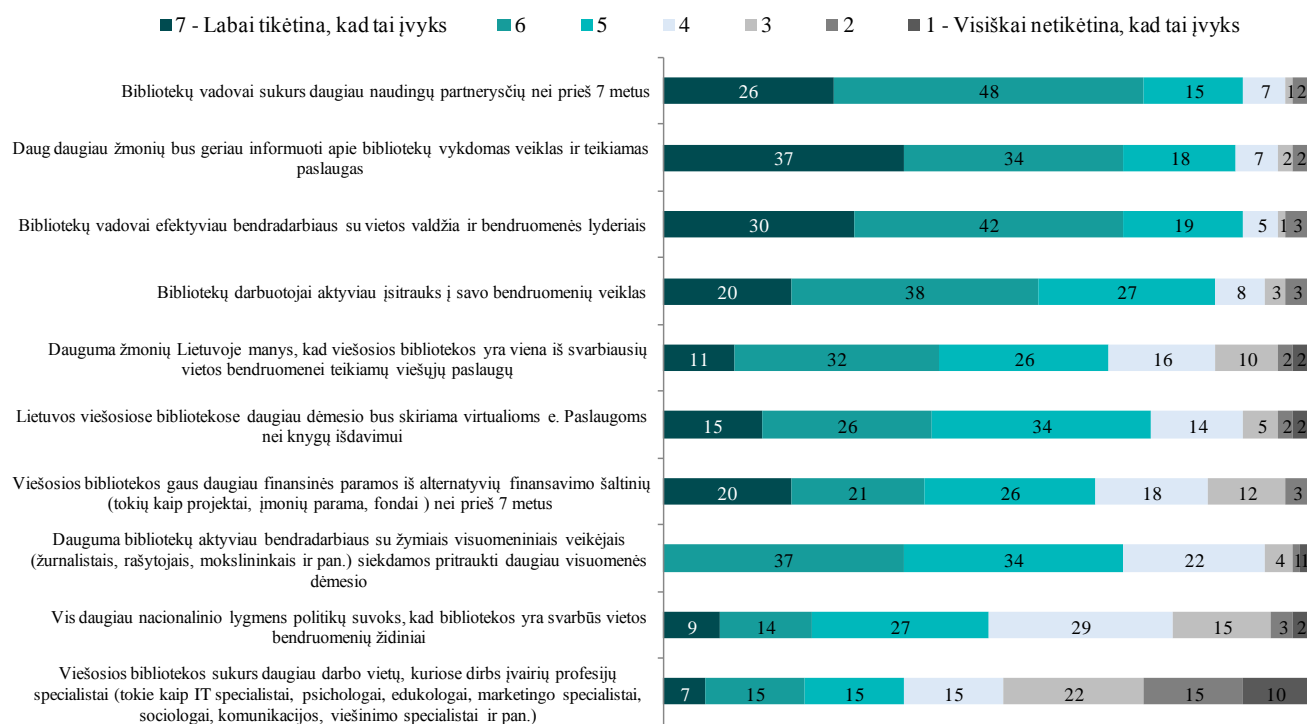
Dažniausiai įvardytas partnerių lūkestis, keliamas iš kartu su bibliotekomis įgyvendinamo projekto, yra tolesnis sėkmingas santykių ir draugystės tęstinumas (28 proc.). 12 proc. tikisi bendruomenės narių ugdymo bei lavinimo, jaunimo pritraukimo ir / ar informacijos sklaidos,

viešinimo, populiarinimo. Po 7 proc. paminėjo užimtumą ir sėkmingą projekto įgyvendinimą apskritai (2.1.6 pav.).

2.1.6 pav. Lūkesčiai keliama projekto (įgyvendinamo kartu su biblioteka) atžvilgiu (proc.; N = 91)

Tyrimo metu bibliotekų partnerių buvo prašoma įvertinti, kiek, jų nuomone, tikėtina, kad konkrečiame teiginyje nurodytas faktas įvyks iki 2022-ųjų metų. Savo atsakymus jie žymėjo 7 balų skalėje kur 1 reiškė „visiškai netikėtina, kad tai įvyks“, o 7 – „labai tikėtina, kad tai įvyks“. Apibendrinti atsakymai pateikti 2.1.7 paveiksle. Tyrimo rezultatai rodo, kad optimistiškiausiai vertinami teiginiai, kurie tiesiogiai susiję su bibliotekos darbuotojų pareigomis ir atsakomybėmis: bibliotekos darbuotojai sukurs daugiau naudingų partnerystių nei prieš 7 metus (74 proc. įvertino aukščiausiais 7-6 balais), daug daugiau žmonių bus geriau informuoti apie bibliotekoje vykdomas veiklas ir teikiamas paslaugas (71 proc.), bibliotekų vadovai efektyviau bendradarbiaus su vietos valdžia ir bendruomenės lyderiais (72 proc.). Pesimistiškiausiai vertinami teiginiai, kurių sėkmingas įgyvendinamas priklauso ne tik nuo bibliotekos darbuotojų pastangų, bet ir nuo gaunamo finansavimo ar apskritai požiūrio (į bibliotekas) pokyčių: vis daugiau nacionalinio lygmens politikų suvoks, kad bibliotekos yra svarbūs vietos bendruomenių židiniai (23 proc.) ir viešosios bibliotekos sukurs daugiau darbo vietų, kuriose dirbs įvairių profesijų specialistai (22 proc.) (2.1.7 pav.).

2.1.7 pav. Bibliotekų partnerių nuomonė, kiek tikėtina, kad konkrečiame teiginyje nurodytas faktas įvyks iki 2022-ųjų metų (proc.; N = 91)

Apibendrinant trijų tyrimų rezultatus galima teigti, kad perspektyvoje labiausiai tikima ir pasitikima pačių bibliotekininkų gebėjimais keistis ir kurti pridėtinę vertę – sritys, kurios tiesiogiai priklauso nuo bibliotekos darbuotojų ir jų veiklos, yra vertinamos optimistiškiau, t. y. labiau tikima, kad aprašomi aspektai įvyks ar bus pasiekti, tačiau mažiau tikima bibliotekos svorio ir vertės pasikeitimu visuomenėje apskirtai, abejojama, kad artimiausioje ateityje bibliotekos paslaugą kurs platesnio spektro profesijų specialistai ar kad keisis politikų nuostata į bibliotekas (2.1.8 pav.).

Teiginiai	Vidurkiai		
	Partneriai ir savivaldybių atstovai (kiekybinio tyrimo duomenys)	Partneriai ir savivaldybių atstovai (kokybinio tyrimo duomenys)	Bibliotekų vadovai (duomenys iš Delphi analizės 2015 m. 02 mėn.)
<i>Lietuvos viešosiose bibliotekose daugiau dėmesio bus skiriama virtualioms e. paslaugoms nei knygų išdavimui.</i>	5,2	5,8	4,8
<i>Dauguma žmonių Lietuvoje manys, kad viešosios bibliotekos yra viena iš svarbiausių vietos bendruomenei teikiamų viešųjų paslaugų.</i>	5,0	5,0	5,6
<i>Vis daugiau nacionalinio lygmens politikų suvoks, kad bibliotekos yra svarbūs vietos bendruomenių židiniai.</i>	4,5	4,9	4,7
<i>Dauguma bibliotekų aktyviau bendradarbiaus su žymiais visuomeniniais veikėjais (žurnalistais, rašytojais, mokslininkais ir pan.) siekdamas pritraukti daugiau visuomenės dėmesio.</i>	6,0	6,2	6,4
<i>Daug daugiau žmonių bus geriau informuoti apie bibliotekų vykdomas veiklas ir teikiamas paslaugas.</i>	5,9	5,8	6,4
<i>Viešosios bibliotekos sukurs daugiau darbo vietų, kuriose dirbs įvairių profesijų specialistai (tokie kaip IT specialistai, psichologai, edukologai, marketingo specialistai, sociologai, komunikacijos, viešinio specialistai ir pan.).</i>	3,8	4,0	4,9
<i>Bibliotekų darbuotojai aktyviau įsitrauks į savo bendruomenių veiklas.</i>	5,5	6,1	5,9
<i>Bibliotekų vadovai sukurs daugiau naudingų partnerystės ryšių nei prieš 7 metus.</i>	5,9	6,0	6,1
<i>Bibliotekų vadovai efektyviau bendradarbiaus su vietos valdžia ir bendruomenės lyderiais.</i>	5,8	5,5	6,2
<i>Viešosios bibliotekos gaus daugiau finansinės paramos iš alternatyvių finansavimo šaltinių (tokių kaip projektai, įmonių parama, fondai) nei prieš 7 metus.</i>	5,1	5,3	5,8

2.1.8 pav. Apibendrinta bibliotekų partnerių nuomonė, kiek tikėtina, kad konkrečiame teiginyje nurodytas faktas įvyks iki 2022-ųjų metų.

Teiginių tarpusavio koreliacijos analizė rodo stiprų ryšį (kai $R_{xy} > 0,5$, Pearsono χ^2 testas; koreliacinis ryšys laikytas statistiškai reikšmingu, jei $p < 0,05$) tarp teiginių, kad vis daugiau nacionalinio lygmens politikų suvoks, kad bibliotekos yra svarbūs vietos bendruomenių židiniai ir dauguma žmonių Lietuvoje manys, kad viešosios bibliotekos yra viena iš

svarbiausių vietos bendruomenei teikiamų viešųjų paslaugų. Taip pat tarp teiginių, kad daug daugiau žmonių bus geriau informuoti apie bibliotekų vykdomas veiklas ir teikiamas paslaugas ir dauguma bibliotekų aktyviau bendradarbiaus su žymiais visuomeniniais veikėjais. Koreliacija taip pat pastebėta tarp teiginio, kad bibliotekų vadovai sukurs daugiau naudingų partnerysčių nei prieš 7 metus ir dauguma bibliotekų aktyviau bendradarbiaus su žymiais visuomeniniais veikėjais, daug daugiau žmonių bus geriau informuoti apie bibliotekų vykdomas veiklas ir teikiamas paslaugas bei tarp teiginio, kad bibliotekų darbuotojai aktyviau įsitrauks į savo bendruomenių veiklas. Koreliacija taip pat reikšminga tarp teiginio, kad bibliotekų vadovai efektyviau bendradarbiaus su vietos valdžia ir bendruomenės lyderiais ir teiginiu: daug daugiau žmonių bus geriau informuoti apie bibliotekų vykdomas veiklas ir teikiamas paslaugas, bibliotekų darbuotojai aktyviau įsitrauks į savo bendruomenių veiklas ir bibliotekų vadovai sukurs daugiau naudingų partnerysčių nei prieš 7 metus (2.1.9 pav.).

2.1.9 pav. Teiginių tarpusavio ryšys (koreliacija) (Pearsono χ^2 testas; N = 91)

III. APIBENDRINIMAS

Dauguma (77 proc.) tyrimo dalyvių su bibliotekomis bendradarbiauja jau nebe pirmą kartą.

Apskritai bibliotekos įvaizdis partnerių akyse yra gana teigiamas. Respondentai sutinka ar greičiau sutinka, kad biblioteka yra bendruomeninio gyvenimo centras, partneriai taip pat pritaria, kad bibliotekininkai geba vystyti ir diegti vartotojų poreikius atitinkančias paslaugas, kad jie yra geri tarpininkai tarp institucijų, žmonių, bendruomenės. Remiantis duomenimis, partneriai pastebi bibliotekose nuolat diegiamas naujoves. Kiek rečiau sutinkama, kad biblioteka yra patraukli vieta dirbti. Šiek tiek neigiamą prieskonį įvaizdžiui suteikia nuomonė, jog biblioteka yra labiau skirta vyresnio amžiaus žmonėms.

Turėti partnerį biblioteką naudinga dėl bendrų projektų, renginių (17 proc.), informacijos gausos (17 proc.) ar jos sklaidos galimybių (14 proc.).

Bibliotekos prie organizacijų tikslų įgyvendinimo dažniausiai prisideda įvairia projektine veikla, renginiais, kitomis bendrai organizuojamomis veiklomis (35 proc.). 18 proc. paminėjo, informacijos platinimą, viešinimą, reklamą. 15 proc. – bendrus edukacinius tikslus, šviečiamąją veiklą.

Bendradarbiaudami su bibliotekomis partneriai labiausiai tikisi tvirtų santykių užmezgimo ir bendradarbiavimo tęstinumo (28 proc.).

Tyrimas patvirtino tendenciją, kad perspektyvoje labiausiai tikima ir pasitikima pačių bibliotekininkų gebėjimais keistis ir kurti pridėtinę vertę – sritys, kurios tiesiogiai priklauso nuo bibliotekos darbuotojų ir jų veiklos, yra vertinamos optimistiškiau, t. y. labiau tikima, kad aprašomi aspektai įvyks ar bus pasiekti, tačiau mažiau tikima bibliotekos svorio ir vertės pasikeitimu visuomenėje apskritai, abejojama, kad artimiausioje ateityje bibliotekos paslaugą kurs platesnio spektro profesijų specialistai ar kad keisis politikų nuostata į bibliotekas.